

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUAZZEZ SALĖİT BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/4596)

Karar Tarihi: 8/2/2018

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Burhan ÜSTÜN
Üyeler : Serruh KALELİ
Nuri NECİPOĞLU
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ
Raportör Yrd. : Gizem Ceren DEMİR KOŞAR
Başvurucu : Muazzez SALĞIT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, basketbol antrenmanı sırasında rahatsızlanma ve devamında ölme olayının gerçekleşmesinde sorumluluğu bulunduğu iddia edilen kamu görevlileri hakkında soruşturma izni verilmemesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 1/4/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Birinci Bölüm İkinci Komisyonunca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
6. Başvurucunun ilköğretim okulu öğrencisi olan oğlu E.S. (20/4/2001) 13/5/2013 tarihinde okulun basketbol takımı ile Mardin Atatürk Spor Salonu'nda antrenman yaparken yere yığılmıştır. Beden Eğitimi Öğretmeni O.E.E. tarafından çocuğa müdahale edilmeye çalışılmış ve ambulans çağrılmıştır.
7. Bir süre beklendikten sonra ambulansın gecikeceği düşünülerek çocuk özel araçla Mardin Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesine götürülmüştür. Burada yapılan müdahalenin ardından ambulansla Diyarbakır Çocuk Hastanesine sevk edilen E.S. yoğun bakıma alınmış ancak vefat etmiştir.
8. E.S.nin ölüm sebebi, *senkop aspirasyon pnömonisi, akut respiratuar distres sendromu* olarak tespit edilmiştir.
9. Başvurucu; Mardin Cumhuriyet Başsavcılığına verdiği dilekçeyle antrenman sırasında spor salonunda sağlık görevlisi bulundurmamaları nedeniyle spor salonu yetkilileri, çocuğun spor yapmasına engel sağlık sorunu bulunmadığına ilişkin heyet raporu istemeyerek aile hekiminden alınan rapor ile yetinmeleri nedeniyle öğretmenler ve olay yerine geç gelmeleri nedeniyle 112 Acil Servis görevlileri hakkında şikâyetçi olmuştur.
10. Mardin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından ilgili kamu görevlilerinin kimlik tespiti yapılmış, 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun kapsamında soruşturma izni talep edilmiştir.

11. Mardin Valiliği tarafından yaptırılan ön inceleme neticesinde eğitim-öğretim kurumları lisansı hükümleri doğrultusunda çocuğun spor yapması için gerekli veli izin belgesi ile sağlık raporunun alınmış olduğu, olay anında öğretmenler tarafından gerekli müdahalenin yapıldığı, spor salonlarında antrenmanlar sırasında sağlık görevlisi bulundurma uygulamasının olmadığı, ambulansın sekiz dakika içinde olay yerine ulaşmış olduğu ancak ambulans gelmeden bir süre önce çocuğun özel araçla hastaneye götürülmesi nedeniyle müdahale edilemediği hususları tespit edilmiş olup kamu görevlileri hakkında ileri sürülen iddiaların sübuta ermemiş olması nedeniyle soruşturma izni verilmemesi yönünde görüş bildirilmiştir.

12. Ön inceleme raporunda tespit edilen hususlar doğrultusunda Mardin Valiliği tarafından kamu görevlileri hakkında soruşturma izni verilmemesine karar verilmiştir.

13. Başvurucunun anılan karara yaptığı itiraz, Diyarbakır Bölge İdare Mahkemesinin 14/2/2014 tarihli kararıyla reddedilmiştir. Başvurucu anılan kararın 6/3/2014 tarihinde kendisine tebliğ edilmesi üzerine 1/4/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

14. Mardin Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 26/3/2014 tarihinde, ilgililer tarafından soruşturma izni verilmemesi nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiştir. Anılan karar 15/5/2014 tarihinde kesinleşmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

15. 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un "*Sporcu lisansı*" başlıklı 22. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Sporcuların yarışmalara katılabilmeleri için lisans almaları şarttır. Spor yapmaya ve müsabakalara katılmaya elverişliliği sağlık raporu ile tevsik edilmeyenlere lisans verilmez."

16. 26/4/2005 tarihli Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Faaliyetlerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik'in ilgili maddeleri şöyledir:

"Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Merkez ve taşra teşkilatlarınca düzenlenecek ulusal veya uluslararası gençlik ve spor organizasyonlarının sevk ve idaresinde birlik ve beraberliğin sağlanarak uluslararası spor kurallarına uygun olarak sonuçlandırılmasına dair usul ve esasları düzenlemektir.

...

Madde 4 —

...

Organizasyon: Ulusal ve uluslararası nitelikteki gençlik ve spor faaliyetleri ile gençlik ve spora yönelik her türlü toplantı, kongre ve seminerleri,

ifade eder.

Madde 19 — Sağlık hizmetleri ve doping kontrol hizmetleri komitesinin görevleri aşağıda belirtilmiştir:

a) (Değişik:RG-7/10/2009-27369) Faaliyetin yapılacağı tesiste ve barınma yerlerinde görev yapacak yeterli sayıda doktor, sağlık görevlileri, ilk yardım kursu sertifikalı kişi ve ambulansın hazır bulundurulmasını sağlamak.

b) İhtiyaç duyulacak tıbbi malzemeler ile sedye ve sağlık çantasını hazır bulundurmak.

c) Sağlık görevlilerinin rahatça görev yapabileceği ortamı sağlamak.

..."

17. 28/1/2010 tarihli Spor Genel Müdürlüğü Sporcu Eğitim Merkezleri Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri şöyledir:

"MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; spor dallarına göre spora başlama yaşında bulunan çocukların eğitim ve öğretimlerini aksatmadan üst düzey sporcu olarak

yetiştirilmelerini sağlamak için sporcu eğitim merkezleri kurulması ve yönetilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

...

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

...

d) Gündüzlü Eğitim: İaşe ve diğer ihtiyaçlarının il müdürlüğü tarafından karşılandığı eğitimi,

...

i) Merkez: Bir veya birden fazla spor branşının yatılı ve/veya gündüzlü statüde eğitimin yapıldığı sporcu eğitim merkezini,

...

m) Yatılı Eğitim: İaşe-ibate ve diğer ihtiyaçlarının il müdürlüğü tarafından karşılandığı eğitimi

ifade eder.

MADDE 7 – (1) Sporcu eğitim merkezinde ilgili spor dalında yeterli sayıda antrenör, psikolog, beslenme uzmanı, doktor, fizyoterapist, sağlık memuru, belletmen, spor masörü ve il müdürlüğüne ihtiyaç duyulan diğer elemanlar görevlendirilir.

MADDE 17 – (1) Sporculardan merkeze kayıt sırasında aşağıdaki belgeler istenir;

...

c) Hastanelerden alınacak sağlık kurulu raporu,

..."

18. 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usul Kanunu'nun "İptal ve tam yargı davaları" kenar başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır."

19. 2577 sayılı Kanun'un "Doğrudan doğruya tam yargı davası açılması" kenar başlıklı 13. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, b konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir."

20. Danıştay Onuncu Dairesinin 18/2/2011 tarihli ve E.2007/7683, K.2011/630 sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir:

"İdare kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve işlemlerden doğan zararlar idare hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir. İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya eksiklik şeklinde tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin hukuki sorumluluğunun doğmasına yol açmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden;... acilen ambulans istenildiği; ancak aradan yaklaşık yarım saat geçmesine rağmen ambulansın gelmediği; bu nedenle olay yerinde

bulunanlar tarafından [yaralının] özel bir araca bindirilmek suretiyle Kaş Devlet Hastanesine götürüldüğü; hastanede beyin cerrahisi ile ortopedi ve travmatoloji uzmanının bulunmaması ve hastanın durumunun kötü olması nedeniyle Fethiye Devlet Hastanesine sevk edildiği; anılan hastaneye götürüldüğü sırada yolda öldüğü anlaşılmaktadır.

181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu ile, herkesin hayatının beden ve ruh sağlığı içinde devamını sağlamak, ülkenin sağlık şartlarını düzeltmek, fertlerin ve cemiyetin sağlığına zarar veren amillerle mücadele etmek ve halka sağlık hizmetlerini ulaştırmak, sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermelerini temin etmek görevleri Sağlık Bakanlığının görevleri arasında sayılmıştır.

Aktarılan Kanunlara dayanılarak çıkarılan ve olay tarihinde yürürlükte bulunan Ambulanslar ile Özel Ambulans Servisleri ve Ambulans Hizmetleri Yönetmeliğinin 1. maddesinde, bu Yönetmeliğin amacının ambulans hizmetleri ve özel ambulans servislerinin, kuruluş, işleyiş ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile ambulansların tıbbi ve teknik özelliklerini düzenlemek olduğu, 5. maddesinde; acil yardım ambulanslarının her türlü acil durumlarda, olay yerinde ve ambulans içerisinde hasta ve yarahlara gereken tüm acil tıbbi müdahaleyi yapabilecek ekibe ve EK-1, 2 ve 4 te yer alan teknik ve tıbbi donanımlara sahip 24 saat hizmet veren kara araçları olduğu belirtilmiştir.

Öte yandan, 7.12.2006 tarih ve 26369 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ve yukarıda belirtilen Yönetmeliği yürürlükten kaldıran Ambulanslar ve Acil Sağlık Araçları İle Ambulans Hizmetleri Yönetmeliğinin 5. maddesinde; acil yardım ambulansının her türlü acil durumda, olay yerinde ve ambulans içerisinde hasta ve yarahlara gerekli acil tıbbi müdahaleyi yapabilecek ekibe ve EK-1 ve EK-2' de yer alan teknik ve tıbbi donanıma sahip kara aracı olduğu düzenlenmesine yer verilmiştir.

Olayla ilgili olarak idarece yaptırılan inceleme sonucu düzenlenen inceleme raporunda, kadro sayısının yetersiz olması nedeniyle Kaş Devlet Hastanesi bünyesinde 112 istasyonu kurulup faal hale getirilmesinin mümkün olmadığı, Acil Sağlık Hizmetleri Yönetmeliği'nde ifade edildiği üzere 24 saat hizmet veren 112 acil yardım ambulansında 1 şoför, 1 doktor ve 1 yardımcı sağlık personeli bulundurma zorunluluğu olduğu, hastane olarak bu kadroyu sağlayamadıklarından sadece hastaların sevkı açısından ambulansın hasta nakil ambulansı olarak kullanılmakta olduğu ve Yönetmeliğe uygun şekilde 1 şoför ve 1 yardımcı sağlık personelinin icapçı olarak çalıştırıldığı saptanmıştır.

...yukarıda belirtilen mevzuat uyarınca her türlü acil durumda 24 saat acil yardım ambulansı ile yine anılan mevzuatta öngörülen şekilde ve sayıda personel bulundurulmaması, icap usulü ile personel çalıştırılarak ambulans hizmetinin gördürülmesi, bu nedenlerle de zamanında ihtiyaca cevap verilmemesi karşısında olayda davalı idarenin hizmet kusurunun bulunduğu sonucuna varılmaktadır.

..."

B. Uluslararası Hukuk

21. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "*İnsan haklarına saygı yükümlülüğü*" kenar başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Yüksek Sözleşmeciler Tarafından kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, bu sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar."

22. Sözleşme'nin "*Yaşam hakkı*" kenar başlıklı 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Herkesin yaşam hakkı yasayla korunur..."

23. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Sözleşme'nin 2. maddesinin 1. maddesiyle birlikte yorumlandığında devletin yaşama hakkı kapsamındaki bir olayı pozitif yükümlülük kapsamında etkili soruşturma yükümlülüğünün bulunduğunu kabul etmiştir (*McCann ve diğ. / Birleşik Krallık* [BD], B. No: 18984/91, 27/9/1995, § 161). Mahkeme,

yaşama hakkı kapsamında incelediği *McCann ve diğerleri/Birleşik Krallık* başvurusunda verdiği kararla devletin etkili soruşturma yükümlülüğü bulunduğunu ilk kez belirgin bir şekilde karar altına almış olmaktadır.

24. Mahkemeye göre kasten gerçekleştirilen ölümlerde etkili bir cezai soruşturma yürütme zorunluluğu bulunmakla birlikte ihmal nedeniyle meydana gelen ölüm olaylarına ilişkin davalar açısından farklı bir yaklaşımın benimsenmesi gerekir. Buna göre yaşama hakkının ihlaline kasten sebebiyet verilmemiş ise “etkili bir yargısal sistem kurma” yönündeki pozitif yükümlülük her olayda mutlaka ceza davası açılmasını gerektirmez. Mağdurlara tek başına ya da bir ceza soruşturmasıyla birlikte hukuki, idari ve hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olması yeterli olabilir (*Vo/Fransa* [BD], B. No: 53924/00, 8/7/2004, § 90; *Mastromatteo/İtalya* [BD], B. No: 37703/97, 24/10/2002, §§ 90, 94, 95; *Calvelli ve Ciglio/İtalya*, B. No: 32967/96, 17/1/2002, § 51; *Anna Todorova/Bulgaristan*, B. No: 23302/03, 24/5/2011, § 73; *Ercan Bozkurt/Türkiye*, B. No: 20620/10, 23/6/2015, § 59).

25. AİHM, yaşama hakkının ihlaline kasten sebebiyet verilmediği olaylarda kullanılabilecek birden fazla başvuru yolu bulunup da başvuru sahiplerinin bu yolların tamamını kullandıkları durumlarda etkili yargısal sistem kurma yükümlülüğünün yerine getirilebilmesi için söz konusu yolların tamamının etkili yürütülmesi gerektiğini, bu nedenle incelemenin sadece devletin bu yollardan herhangi biriyle etkili yargısal sistem kurma yükümlülüğünü yerine getirip getirmediğini denetlemekten ibaret olacağını belirtmiştir (*Anna Todorova/Bulgaristan*, § 74; *Nurettin Demir ve Çiçek Demir/Türkiye*, B. No: 34885/06, 13/11/2012, § 71).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

26. Mahkemenin 8/2/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

27. Somut olayda başvuru sahibinin 1/4/2014 tarihli bireysel başvuru formunda adli yardım talep ettiği ancak aynı tarihte bireysel başvuru için gerekli harcı da yatırdığı anlaşılmıştır. Bireysel başvuruda harç dışında başvuru tarafından ödenmesi gereken başka bir yargılama gideri bulunmamaktadır.

28. Bu itibarla başvuru harcının yatırılmış olması ve adli yardımın daha önce yapılan giderleri kapsamaması nedeniyle başvuru sahibinin adli yardım talebi hakkında karar verilmesine yer bulunmamaktadır (*Fettah Hansu*, B. No: 2013/906, 16/4/2013, § 21).

B. Yaşama Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuru sahibinin İddiaları

29. Başvuru sahibi; spor salonunda sağlık görevlisi bulundurulmaması, ambulansın olay yerine geç gelmesi, spor yapılmasında sakınca bulunmadığına ilişkin aile hekiminden alınan rapor ile yetinilmesi ve heyet raporu istenmemesi nedenleriyle antrenman sırasında meydana gelen sağlık sorunu sonucu oğlunun vefat ettiğini, bu nedenlerle oğlunun ölümünde ihmal bulunduğunu, kamu görevlileri hakkında soruşturma izni verilmemesi nedeniyle yaşama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

2. Değerlendirme

30. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 46. maddesinin (1) numaralı fıkrasında; ancak ihlale yol açtığı ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal nedeniyle güncel ve kişisel bir hakkı doğrudan etkilenenlerin bireysel başvuru hakkına sahip oldukları kurala bağlanmıştır. Yaşama hakkının doğal niteliği gereği, yaşamını kaybeden kişiler açısından bu hakka yönelik bir başvuru ancak yaşanan ölüm olayı nedeniyle ölen kişilerin mağdur olan yakınları tarafından yapılabilecektir

(Sadık Koçak ve diğerleri, B. No. 2013/841, 23/1/2014, § 65). Başvuru konusu olayda müteveffa, başvuruçunun oğludur. Bu nedenle başvuru ehliyeti açısından bir eksiklik bulunmamaktadır.

31. Anayasa'nın 125. maddesinin birinci ve yedinci fıkraları şöyledir:

"İdarenini her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.

...

İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür."

32. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"... Başvuruda bulunabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması şarttır."

33. 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"İhlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmuş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerekir."

34. Anılan Anayasa ve Kanun maddelerinde yer verilen kanun yollarının tüketilmesi koşulu, bireysel başvurunun temel hak ihlallerini önlemek için son ve olağanüstü bir çare olmasının doğal sonucudur. Diğer bir ifadeyle temel hak ihlallerini öncelikle idari makamların ve derece mahkemelerinin gidermekle yükümlü olması, kanun yollarının tüketilmesi koşulunu zorunlu kılmaktadır (Necati Gündüz ve Recep Gündüz, B. No: 2012/1027, 12/2/2013, § 20).

35. Diğer taraftan etkili bir başvurudan söz edebilmek için başvuru yolunun sadece hukuken mevcut bulunması yeterli olmayıp bu yolun uygulamada fiilen de etkili olması ve başvuru makamının ihlal iddiasının özünü ele alma yetkisine sahip bulunması gerekir. Başvuru yolunun ancak bir hak ihlali iddiasını önleyebilme, devam etmekteyse sonlandırabilme veya sona ermiş bir hak ihlalinin karara bağlayabilme ve bunun için uygun bir giderim sunabilmesi hâlinde etkililiğinden söz etmek mümkün olabilir. Yine vuku bulmuş bir hak ihlali iddiası söz konusu olduğunda tazminat ödenmesinin yanı sıra sorumluların ortaya çıkarılması bakımından da yeterli usule ilişkin güvencelerin sağlanması gerekir (S.S.A., B. No: 2013/2355, 7/11/2013, § 28).

36. Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

37. Anayasa'nın 5. maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, ... Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

38. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşama hakkı, Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde devlete pozitif ve negatif ödevler yükler (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri, B. No: 2012/752, 17/9/2013, § 50).

39. Devletin negatif bir yükümlülük olarak yetki alanında bulunan hiçbir bireyin yaşamına kasıtlı ve hukuka aykırı olarak son vermeme yükümlülüğünün yanı sıra pozitif bir yükümlülük olarak yine yetki alanında bulunan tüm bireylerin yaşama hakkını gerek kamusal makamların gerek diğer bireylerin gerekse kişinin kendisinin eylemlerinden kaynaklanabilecek risklere karşı koruma yükümlülüğü bulunmaktadır (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri, §§ 50, 51).

40. Devletin yaşama hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülüklerinin ayrıca usule ilişkin yönü bulunmaktadır (Serpil Kerimoğlu ve diğerleri, § 54). Yaşama hakkı kapsamındaki usule ilişkin yükümlülük olayın niteliğine bağlı olarak cezai, hukuki ve idari

nitelikte soruşturmalarla yerine getirilebilir. Kasten meydana gelen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. maddesi gereğince devletin sorumluların tespitini ve cezalandırılmalarını sağlayabilecek nitelikte bir cezai soruşturma yürütme yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu tür olaylarda idari soruşturmalar ve tazminat davaları sonucunda idari bir yaptırım veya tazminata hükmedilmesi, ihlali gidermek ve dolayısıyla mağdur sıfatını ortadan kaldırmak için yeterli değildir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 55).

41. Bununla birlikte kasıtlı olmayan eylemler nedeniyle meydana gelen ölüm olaylarına ilişkin soruşturma yükümlülüğü açısından farklı bir yaklaşım benimsenebilir. Bu kapsamda yaşama hakkının ihlaline kasten sebebiyet verilmediği durumlarda "etkili bir yargısal sistem kurma" yönündeki pozitif yükümlülük, mağdurlara hukuki, idari ve hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olması ile yerine getirilmiş sayılabilir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 59).

42. Ancak bu tür eylemler nedeniyle meydana gelen ölüm olaylarında kamu makamlarının muhakeme hatası veya dikkatsizliği aşan bir kusuru olduğu veya olası sonuçların farkında olmalarına rağmen söz konusu makamların kendilerine verilen yetkiler kapsamında tehlikeli bir faaliyet nedeniyle oluşan riskleri bertaraf etmek için gerekli ve yeterli önlemleri almadığı durumlarda ilgililer diğer hukuk yollarına başvurmuş olsalar dahi bireylerin hayatının tehlikeye girmesine neden olan kişiler aleyhine hiçbir suçlamada bulunulmaması ya da bu kişilerin yargılanmaması yaşama hakkının ihlaline neden olabilir (*Serpil Kerimoğlu ve diğerleri*, § 60).

43. Başvurucu, somut olayda ihmali olduğunu ileri sürdüğü görevliler hakkında suç duyurusunda bulunarak ceza soruşturması açılması talebinde bulunmuş olmakla birlikte idarenin sorumluluğuna ilişkin idari yargı yoluna başvurduğuna ilişkin bir bilgi ve belgeye rastlanmamıştır. Başvurucu, söz konusu yolun etkililiği hakkında herhangi bir açıklamada da bulunmamıştır.

44. Bu durumda üzerinde durulması gereken husus -somut olayın koşulları çerçevesinde- yaşama hakkı kapsamında devletin sahip olduğu "etkili bir yargısal sistem kurma" yönündeki pozitif yükümlülüğün anılan hukuki çarelerden herhangi biri ile yerine getirilip getirilmediğidir.

45. Başvurucu, yaşama hakkının kasten ihlal edildiğini ileri sürmemiş olup somut olayda başvurusunun ölümüne kasten sebebiyet verildiği izlenimi edinilmesini gerektirecek bir unsur da saptanmamıştır. Başvurucu, spor faaliyetleri ve acil sağlık hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin ihmaller nedeniyle ölüm olayının meydana geldiğini iddia etmektedir.

46. Somut olayda, ulusal ve uluslararası nitelikteki gençlik ve spor faaliyetlerinin yapılacağı tesislerde ve barınma yerleri ile sporcu eğitim merkezlerinde sağlık personeli bulundurma zorunluluğu bulunmakla birlikte spor il müdürlükleri bünyesinde hizmet veren tüm spor salonlarında antrenmanlar sırasında sağlık personeli bulundurulmasına ilişkin bir zorunluluk bulunmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca sporcu lisansı alınmasında sağlık raporu alınması zorunluluğu bulunmakla birlikte sağlık kurulu raporu alınmasının eğitim merkezlerine öğrenci kabul edilmesinde bir koşul olarak arandığı, sporcu lisansı verilmesinde sağlık kurulu raporu şartı aranmadığı anlaşılmaktadır.

47. Olayın meydana geliş şekli incelendiğinde spor yapmasına engel sağlık sorunu bulunmadığına ilişkin aile hekiminden alınmış sağlık raporu ile spor yapmasına ilişkin veli izin belgesi bulunan çocuğun spor yapmasına engel bir sağlık durumunun olduğu ancak aile hekimi tarafından tespit edilemediği yönünde bir iddia da bulunmamaktadır.

48. Okul basketbol takımının antrenmanı sırasında solunum durmasına bağlı olarak E.S.nin bilincini kaybetmesi üzerine olay yerine sekiz dakikada ulaştığı soruşturma aşamasında tespit edilmiş olan ambulansın beklenmeyerek hastanın özel araçla hastaneye götürülmesi ve yapılan müdahaleye karşın kurtarılamaması olayında kamu görevlilerinin

muhakeme hatası veya dikkatsizliği aşan ağır ve kişisel kusuru bulunduğu sonucuna ulaşılamamaktadır. İddialar, spor faaliyetleri ile sağlık hizmetlerine ilişkin kamu hizmetinin iyi işlememesi çerçevesinde kalmaktadır.

49. Dolayısıyla başvuru tarafından da iddiaları bakımından erişilebilir ve etkili olmadığı ileri sürülmeyen kamu idaresi aleyhine tam yargı davası açma yolunun, somut olayda varsa kamu hizmetinin işlemindeki aksaklıkları, sorumluluğu tespit ve tazmin etme kapasitesini haiz olduğu sonucuna varılmıştır.

50. Bu itibarla başvuru konusu olayda yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkin kanunda öngörülen ve fiilen de etkili olmadığını gösteren bir veri bulunmayan idari yargı yoluna başvurulmadığından başvuru yollarının usulünce tüketildiği söylenemez.

51. Açıklanan nedenlerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin *başvuru yollarının tüketilmemiş olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebi hakkında karar verilmesine YER OLMADIĞINA,

B. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Yargılama giderinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 8/2/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ